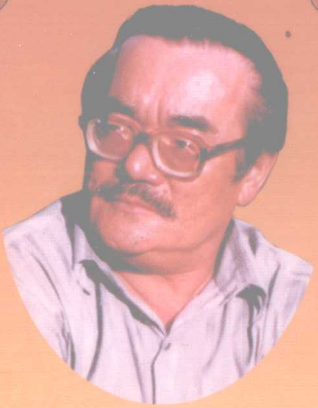

زوردۇن سابىر ئەسەرلىرى

ئىزدىنىش

1

قىممەتلىك ياشلىق

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى

زوردۇن سابىر ئەسەرلىرى

ئىزدىنىش

1

قىممەتلىك ياشلىق

(رومان)

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى

图书在版编目(CIP)数据

探索. 1/祖尔东·萨比尔著. —乌鲁木齐:新疆人民出版社,20006.3 (2009.3 重印)
ISBN 978—7—228—09934—4

Ⅰ.探… Ⅱ.①祖…② Ⅲ.长篇小说—中国—当代—维吾尔语(中国少数民族语言) Ⅳ.I247.5

中国版本图书馆 CIP 数据核字(2007)第 023550 号

著　　者　祖尔东·萨比尔
责任编辑　帕提古丽·米吉提
责任校对　赛娜瓦尔,再米拉
封面设计　买买提·努巴提
作者像提供　阿迪勒·司马义
出版发行　新疆人民出版社
地　　址　乌鲁木齐市解放南路 348 号
电　　话　0991—2827472
邮　　编　830001
经　　销　新疆维吾尔自治区新华书店
印　　刷　新疆新华印刷厂
开　　本　880×1230 毫米　1/32
印　　张　17.5
插　　页　2
版　　次　2006 年 3 月第 2 版
印　　次　2009 年 3 月第 3 次印刷
印　　数　3001—6000 册
定　　价　36.00 元

ئىزدىنىش (1)
— قىران چاغلار

ئاپتورى : زوردۇن سابىر
مەسئۇل مۇھەررىرى : پاتىگۈل مىجىت
مەسئۇل كوررېكتورى : سەنەۋەر ، زەمىرە
مۇقاۋىسىنى لايىھىلىگۈچى : مەمەت نەۋبەت
ئاپتور رەسىمىنى تەمىنلىگۈچى : ئادىل ئىسمائىل
نەشر قىلىپ تارقاتقۇچى : شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى
ئادرېسى : ئۈرۈمچى شەھىرى جەنۇبىي ئازادلىق يولى 348 - نومۇر
تېلېفون : 0991—2827472
پوچتا نومۇرى : 830001
ساتقۇچى : شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونلۇق شىنخۇا كىتابخانىسى
باسقۇچى : شىنجاڭ شىنخۇا باسما زاۋۇتى
فورماتى : 880×1230 مىللىمېتىر ، 1/32
باسما تاۋىقى : 17.5
قىستۇرما ۋارىقى : 2
نەشرى : 2006 - يىلى 3 - ئاي 2 - نەشرى
باسمىسى : 2009 - يىلى 3 - ئاي 3 - باسمىسى
تىراژى : 3001—6000
كىتاب نومۇرى : ISBN 978—7—228—09934—4
باھاسى : 36.00 يۈەن

مۇندەرىجە

بىرىنچى باب خەير ، دوستلار 1
ئىككىنچى باب بىلىم كويىدا 92
ئۈچىنچى باب كەلگۈسى ئۈچۈن 286
تۆتىنچى باب ئايرىلىش 411

此为试读，需要完整PDF请访问：www.ertongbook.com

بىرىنچى باب خەير ، دوستلار

1

ماشىنىلار ئۇزۇپ بارار ،
توزانى توزۇپ بارار .

ھەم خۇشاللىق ، ھەم جۇدالىق ئۇچۇن بۇ بېيىت تەكرار ئېيى-تىلماقتا…

ئوسمان ناخشىسىنى توختىتىپ ، ماشىنا كوزۇپىغا يۆلەك-لىنىك يۇك - تاق ئۇستىدە تىزلىنىپ ئولتۇردى - دە ، قوللىرىنى شىلتىپ ، قاشلىرىنى ئۇچۇرۇپ ، ئۇزۇن كىرپىكلىك كۆزلىرىنى ئوينىتىپ سۆزلەپ كەتتى :

— نېمە خىيال سۇرىسەن ، ھاشىر تۆگە ، ساڭا نېمە بولدى ، قۇرماش چىۋىش ، ھەي ئەلا ئاۋاق ، تاش مۆرىمەس ، نېمىشقا ناخشا ئېيتمايسىلەر دەيمەن ؟ ئېيتايلى ، بىلگەن ناخشىلىرىمىزنى قويماي ئېيتايلى ، تۇنجى قېتىم سەپەرگە چىققانلار تۇرساق ، ئۇنى ئاز دەپ ئۆمرىمىزدە كۆرمىگەن چۆللەردە كېتىۋاتساق ، قانداقمۇ ناخشىسىز ماڭالايمىز . بۇ دۇنيادا بىزدەك خۇشال ، ھاياجانلانغان ھېچكىم يوق . قاراڭلار ، بەزىلەر خىيال بىلەن ، بەزىلەر ئۇيقۇ بىلەن ئۇزۇن يولنى قىسقارتماقچىكەن ، ئۇنىڭ نېمە لەززىتى؟ بىز كىم ؟ بىز گۇزەل شەھىرىمىز ، قويىنى ئىللىق يېزىلىرىمىز ، ئاتا - ئانا ، قوۋم - قېرىنداش ، يار - دوست ، قىزلىرىمىزنى تاشلاپ كېتىۋات-قان پىدائىيلار بىز ! يەنچۇ؟ مەنىلىك كەلگۇسىمىزنى ، توپىغا

مىلىنىپ شان - شەرەپ تاپىمىز دېگەن بىرلا ئارزۇغا تېگىشىۋەت-
كەن مەردانىلەر بىز . ئېيتايلى ، ئۈنلىرىمىز پۈتكۈچە ، خۇماردىن
چىققۇچە ئېيتايلى !

ئۇ ھاياجان ۋە خۇشاللىق بىلەن ۋارقىراپ سۆزلەيتتى . ئۇنىڭ
قول ھەرىكىتى ، قاشلىرىنى ئۇچۇرۇشلىرى ، ئاۋازىدىكى ھېسسىد-
يات ، ئۇنى دېكلاماتسىيە قىلىۋاتقان ئارتىسقا ئوخشىتىپ قويغاند-
دى . ماشىنىدىكىلەرنىڭ بەزىلىرى ئۇنىڭ گەپلىرىنى بېرىلىپ ئاڭ-
لايتتى ، بەزىلەر بولسا شېرىن خىياللىرىغا دەخلى يەتكۈزۈۋاتقان
بۇ يىگىرمە ياشلار چامىسىدىكى يىگىتكە نارازى بولۇپ
غودۇڭشىيتتى :

— ھېلىمۇ قارا ماشىنىغا چۈشكىنى ، ئايروپىلانغا چۈشكەن
بولسا ، يەنە نېمىلەرنى ئېيتارىدىكى...

— مەردانىدىن جاق تويغىنىم مۇشۇ سەپەر بولدى - دە !
مانا بۇلار خىيالپەرەسلەرنىڭ زارلىنىپ ئېيتقان سۆزلىرى .
مەن ھاشىرنىڭ جەينىكىگە تۈرتۈپ قويۇپ دېدىم :

— ئېيتقىنا ئاداش ، ئوسمانىنىڭ گېپىدىن زېرىككەنلەر سې-
نىڭ ناخشاڭ بىلەن رازى بولۇپ قالار ، قېنى ئەمدىسە ، مەن
باشلىدىم .

تەلكىنىڭ داۋانىدىن...

بىز ئالتىمىز بار ئاۋازىمىز بىلەن «بۇلۇكەي» ناخشىسىنى
ئېيتتۇق . ھەممىمىزلا ھاۋاسى ساپ يېزىلاردا ئۆسكەن يىگىتلەر
بولغاچقا ، ئاۋازىمىز يېقىملىق ۋە جاراڭلىق ئىدى . مەن ئىلى
دارىلمۇئەللىمىنىنى پۈتتۈرۈپ ، جەنۇبىي شىنجاڭنىڭ يېزىلىرىنى
كۆزلەپ كېتىۋاتقان دوستلىرىمنى ، شۇ تاپتا چىن دىلىمدىن ياخشى
كۆرۈپ قىلىۋاتاتتىم . ساۋاقداش بولۇپ يۈرگىنىمىزدە بۇنچىلا ئە-

مەس ئىدىمغۇ ، مېنىڭ بىلەن مەقسەتداش بولغىنى ئۈچۈن ، ئۇلار ماڭا شۇنچە ياراپ كەتكەن بولسا كېرەك ـ دە ! شۇنداق ، ئۆزىنىڭ نىيىتىگە جان پىدالىق بىلەن ئاۋاز قوشقۇچىنى ياخشى كۆرمەيدىغان كىم بار ؟ بىز بىر سىنىپتا قىرىق بىر بالا ئۈچ يىل ئوقۇدۇق . هازىر بۇ دوستلار تەرەپ ـ تەرەپكە كېتىشتى . ئۇلار ھەرقەيەرگە كەتكەن بولسىمۇ ، قىلىدىغان ئىشى ئوخشاش — ئوقۇتقۇچىلىق . بىز مۇشۇ ئىش ئۈچۈن ئۆز ئۆيىمىزدىن بىر مىڭ نەچچە يۈز كىلومېتىر يىراق يەرلەرگە كېتىۋاتىمىز . بىز ئۇ يەرلەرگە بېرىپ ناتونۇش باللارنى مېھرىمىز ، بىلىم ـ كۈچىمىز بىلەن تەربىيە-لەپ ، جەمئىيەتكە يارامىلىق ئادەملەردىن قىلىپ چىقىمىز . بىز ئۆزىمىزنىڭ ياشلىق باھارىمىزنى ئەنە شۇ ئىشقا سەرپ قىلىشقا بەل باغلىغان ئۈمىدۋار ، مەردانە ياشلارمىز . بايىقى ئادەمنىڭ : «مەردا-نىدىن جاق تويغىنىم مۇشۇ سەپەر بولدى» دېگىنى نېمىسى ؟ ئۇنىڭغا ئۆتكۈزۈپ تۆت ئېغىز گەپ قىلىدىغان يېرى كەلگەنىدى ، كۆڭۈل-سىزلىك بولمىسۇن دېدىم . ئۇنىڭ ئۇستىگە ، ئوسمانىنىڭ قېنى قىزىق ، مەن دائىم ئۇنىڭ مىجەزىدىن ئېھتىيات قىلىمەن ، مانا شۇنىڭ ئۈچۈنلا ھاشىرنىڭ جەينىكىنى تۇرتتۇم ۋە ئۇنىڭ ناخشا باشلىشىنى كۈتمەيلا ئۆزۈم باشلىۋەتتىم .

ناخشىمىز سەپەرداشلىرىمىزغا ياققان چېغى ، خۇشال چىراي-لار ، قىزىقىپ : «ھوي ـ ھوي !» دەپ جور بولۇشلار پەيدا بولۇپ قالدى .

بىزنىڭ تەلكە توغرىسىدىكى قوشاقلىرىمىز تېخى ئاخىرلاشمايلا داۋاندىن ئاشتۇق ـ دە ، ئالدىمىزدا ئاسمانىنىڭ بىر پارچىسىدەك كۆپكۆك كۆل كۆرۈندى . بۇ ، سايرام كۆلى ئىكەن . ئادەملەر قىزىقىپ كۆلگە قاراشتى . بىز — ماشىنىنىڭ ئالدىنى ئىگىلىگەن ئالتە يىگىت ناخشىمىزنى توختاتتۇق .

— ھە ، ناخشىمۇ ئېيتىلىپ تۇرسۇن ، ئەجەب كۆڭۈللۈك

سەپەر بولدى ـ دە ! — دېدى ماشىنىنىڭ كەينىدە ئۆرە تۇرۇۋالغان دېهقان . ئۇنىڭ قۇلاقلىرى ئاپئاق توپا بىلەن پۇتۇپ كەتكەنىدى . مەن ئۇنىڭغا قاراپ كۈلۈمسىرىدىم . ئۇ ئادەم بېشىنى ئىرغىتىپ قويۇپ :

— مۇنداق يەردە ئېيتمىغان ناخشىنى نەدە ئېيتقۇلۇق ! — دېدى ـ دە ، قىزىل مانچېستېر بۆكىنى كەينىگە سۈرۈپ قويۇپ ناخشا باشلىۋەتتى .

سايرامنىڭ كۆلى دەيدۇ ،
بىز يانغۇچە توڭلايدۇ !...

بىزمۇ ئۇنىڭ ناخشىسىغا جور بولدۇق...

قارا ماشىنا چاڭ توزۇتۇپ ئۇچۇپ كەتتى ، ئەمدى ناخشىدا مەززە قالمىدى . ماشىنىدا بەش ـ ئالتە سائەتتىن بېرى قىستىلىشىپ ئولتۇرۇشقان ئادەملەر ئېزىلگەن ، هارغان . ئۇلارنىڭ بىرلىرى قىستىنىۋەتتىنىڭ دەپ كايىپ قوياتتى ، بىرلىرى بېشىنى ساڭگىلىتىپ ئۇخلايتتى ؛ يەنە بىرلىرى بولسا يېنىدىكى سەپەرداشى بىلەن پاراڭلىشاتتى...

مەن دوستلىرىمغا مېهرىم بىلەن قاراپ چىقتىم . بىز ئۇرۇمچىگە بارغاندىن كېيىن سالغا تېشىدەك نە ـ نەلەرگە بېرىپ چۇشەرمىز ، بىر ـ بىرىمىز بىلەن بەلكى قەرەللىك كۆرۈشەلمەسمىز . بىزنى ناتونۇش جايلاردا نېمىلەر كۈتۈۋاتىدىكىن تېخى ! بىز ئالتە ساۋاقداش — هەممىمىزلا ياشلار ئىتتىپاقى ئەزاسى . مەن مەكتەپ ياشلار ئىتتىپاقى كومىتېتىنىڭ مۇئاۋىن شۇجىسى[1] بولغانلىقىم ،

---

[1] شۇجى — سېكرېتار . بۇ يەردە شۇ چاغدىكى تىل ئادىتى بويىچە ئېلىندى — ت .

ئۇنىڭ ئۇستىگە مەكتەپنى ئەلا دەرىجىدە پۈتتۈرگەنلىكىم، يەنىمۇ مۇھىمى، مېنى ئۆز ناھىيىمىزنىڭ ئوتتۇرا مەكتىپىگە ئىلمىي مۇدىر قىلىپ بەلگىلىگەن بولسىمۇ، ئۆزلۈكۈمدىن بۇ ئىشتىن سورىنىپ، جەنۇبىي شىنجاڭنىڭ يېزىلىرىغا بېرىپ ئىشلەشنى تاللىۋالغانلىقىم، دوستلىرىمىنىڭ ئىشەنچ - ھۆرمىتىنى قوزغىغان. ئۇلارنىڭ ھەممىسىلا مېنىڭ گېپىمنى يىرمايدۇ، بۇلارنىڭ خىزمەت، ياشلار ئىتتىپاقى ئەزاسىلىق تونۇشتۇرۇشلىرىمۇ مېنىڭ يانچۇقۇمدا. ئەمەلىيەتتە، مەن ئۇلارنىڭ گورۇپپا باشلىقى بولۇپ قالدىم. مەن شۇنىڭ ئۈچۈنمۇ دوستلىرىمغا ئالاھىدە كۆيۈنىمەن، ئۇلارنىڭ بىر ئامال قىلىپ كۆڭلىنى كۆتۈرۈشنى، روھىنى ئۆستۈرۈشنى ئويلايمەن...

ماشىنا تاشلىق چۆلگە چىقتى. ئەتراپتا كۆزگە چېلىققۇدەك مەنزىرە يوق. قارىسام ھەممە دېگۈدەك ئۇيقۇغا كەتكەن، يالغۇز ئوسمانلا قىمىرلاپ ئولتۇرالمايۋاتىدۇ. ئۇ تولىمۇ خۇشخۇي، تولىمۇ گەپدان بولۇپ كەتتى. مەن بۇنداق بولۇشىنىڭ سەۋەبىنى بىلىمەن: ئوسماننىڭ بىرەر قىزغا ئۆزىنى كۆرسەتكۈسى كېلىۋاتقىنى ناھايىتى ئېنىق. مەن تۇيدۇرماي ئۇنىڭغا زەن قويدۇم: ئۇ چىرايلىق ۋە كۆلۈپلا تۇرىدىغان كۆزلىرىنى ئۆزىدىن بەش - ئالتە ئورۇن نېرىدا ئولتۇرغان ئوقۇغۇچى قىزدىن ئۈزمەيتتى. قارىسام، قىز راستىنلا چىرايلىق، بولۇپمۇ ئۇنىڭ سارغۇچ، دولقۇنلىنىپ تۇرىدىغان قويۇق چاچلىرى، خۇمار كۆزلىرى كىشىنى جەلپ قىلاتتى.

قىز بىردە كۆزىنى يۇمۇپ ئۇخلىغان بولۇۋالاتتى، يەنە پات - پاتلا ئوسمان تەرەپكە قاراپ قوياتتى. ئۇ مېنىڭ قاراپ تۇرغىنىمدىن خەۋەرسىز بولغاچقا، ئوسمان بىلەن كۆز ئۇچراشتۇرۇپمۇ قوياتتى. مەن ئوسمانغا قارىدىم. ئۇنىڭ كۆزلىرى بەختتىن خۇمارلاشقان، دومىلاق، چىرايلىق يۈزىدە ياش مۇھەببەتنىڭ شادلىقى جەۋلان قىلاتتى. مەن دوستۇمغا بەخت تىلىدىم ۋە دەرھال

كۆزۈمنى باشقا دوستلىرىمغا يۆتكىدىم.

ئوسماننىڭ مۈرىسىگە بېشىنى قويۇپ، تاش ئىسىملىك كەم سۆز، خۇشخۇي يىگىت ئۇخلىماقتا. مەن ئۇنىڭ خىيالغا بېرىلگىنىدنى بىلدىم. ئۇ ئۆزىنىڭ يېزىسىدىكى ھېلىقى پەرەڭ ياغلىقلىق قىزنى خىيال قىلىۋاتامدىكىن؟ تاشنىڭ ھېكايىسى يادىمغا كەلدى ۋە كۆز ئالدىمدا ئۇلارنىڭ ئاخىرقى ئۇچرىشىشى سۈرەت بولۇپ گەۋدىلەندى: بىزنىڭ تاشپولات خوشلاشقىلى كىچىك ئاپىسىنىڭ ئۆيىگە باردى. كىچىك ئاپىسىنىڭ يوللۇق خالتىسىنى قولتۇقىغا قىسىپ تۇرۇپ قورۇنىڭ ئۇجۇر - بۇجۇرىنى قاراشتۇردى. لېكىن، زىننەت ئىسىملىك كېيىك كۆزلۈك قىز كۆزىگە چېلىقمىدى. كىچىك ئاپىسى ئۇنىڭغا: «يۈگۈر، ئارقىغا — خامانغا چىقىپ، كىچىك داداڭلار بىلەن خوشلىشىپ قوي» دېدى. تاشپولات ئارقىغا چىقتى. پەرەڭ ياغلىقنى چېكىلەپ تېڭىۋالغان قىز تۇلۇق ھەيدەۋاتاتتى. تاش ھەممىسى بىلەن خوشلىشىپ بولغاندىن كېيىنمۇ غارامنىڭ يېنىدىن كەتمىدى. قىز ھەر ئايلىنىپ ئۇنىڭ ئۇدۇلىغا كەلگەندە، يەر ئاستىدىن قاراپ قوياتتى. تاشپولات يەنىلا ئۈن - تىنسىز تۇرىۋەردى. ئاخىر قىز ئەتەي ئۇنىڭ ئۇدۇلىغا كەلگەندە قامچىسىنى چۈشۈرۈۋەتتى. تاش ئۇنىڭغا قامچىنى ئېلىپ بېرىۋېتىپ: «مەن كېتىدىغان بولدۇم» دېدى. قىز لەيلىدەك قىزىرىپ: «قاچان كېلىسىز؟» دېدى. يىگىت: «يەنە ئۈچ يىلدا» دېيەلىدى. ئۇلارنىڭ بىرنەچچە ئاي بىر - بىرىگە تەقەززا بولۇپ ئېيتىشقان تۈنجى ۋە ئاخىرقى سۆزلىرى شۇ بولدى. بىزنىڭ تاشپولات ھازىر خىيالىدا بەلكى شۇ سۆھبىتىنى داۋاملاشتۇرۇۋاتىدىغاندۇ. ئۇ پات - پاتلا كۆزىنى ئاچاتتى ۋە يانچۇقىدىن گۈل چېكىلگەن ياغلىقنى ئېلىپ كۆزلىرىگە تەگكۈزۈپ قوياتتى. ئۇنىڭ كۆڭلى راستىنلا بۇزۇلۇۋاتامدۇ نېمە؟... ئەلۋەتتە ئۇنىڭغا تەسەللى بېرىش، كەلگۈسىنىڭ ئۈمىدلىك ۋە گۈزەل ئىكەنلىكىنى ئېيتىش

此为试读,需要完整PDF请访问: www.ertongbook.com

لازىم. مەن ئۇنىڭ بېرىسىدا ئولتۇرغان نامەتكە قارىدىم. ئۇ قاپىقى سېلىنغان ھالدا تۇرۇلۇپ ئولتۇراتتى. ئۇنىڭ نېمىلەرنى ئويلاۋاتقىنىنى بىلىش قىيىن، ئۇ سىر بەرمەيدۇ، ھەربىر ئېغىز گەپنى ئاۋايلاپ، ئېھتىيات بىلەن قىلىدۇ. ئۇنىڭ ئوتتۇرا ھال، لېكىن سوغۇق چىراي يۈزىدە كەمدىن - كەم كۈلكە كۆرۈنىدۇ. ئۇ ئارىمىزدا، ھاشىردىن قالسا، ياشقىمۇ چوڭ. ئۇنىڭ يىگىرمە تۆت ياشقا كىردىم دەپ ئانكىت تولدۇرغىنى، ئايالى ۋە بىر بالىسى بار ئىكەنلىكى يادىمدا. ئۇ ئايالىنى قويۇۋېتىپ بىز بىلەن ماڭدى. بىز ئۇنى قېلىپ قېلىشقا قانچە نەسىھەت قىلساقمۇ ئۇنىمىدى. ئوسماننىڭ دېيىشىچە، ئۇ جەنۇبىي شىنجاڭغا بېرىپ ئوقۇتقۇچىلىق قىلىمىغۇدەك، نېمە ئىش قىلىدىغانلىقى تېپىشماقتەك يېشىكسىز. مەن نامەت بىلەن كەمدىن - كەم سىردىشىمەن، ئۇمۇ مېنىڭ بىلەن سۆزلىشىشنى ئانچە ياقتۇرمايدۇ.

مەن نامەت توغرۇلۇق ئويلاشتىن تېزلا يالتايدىم - دە، ئۇنىڭ يېنىدا ئاغزىنى يوغان ئېچىپ ئۇخلاۋاتقان قۇرماش ئىسىملىك قازاق يىگىتكە قارىدىم. ئۇنىڭ: «مەن قازاق، لېكىن ياشلار ئىتتىپاقى كومىتېتىنىڭ ئەڭ قىيىن جايلارغا بېرىڭلار دېگەن چاقىرىقى ئۇچۇنلا، خوتەننىڭ ئەڭ يىراق يېزىلىرىغا بېرىپ مۇئەللىم بولۇشنى تاللىۋالدىم» دېگەن سۆزى يادىمدا. مەن ئۇنىڭغا قازاق رايونلىرىغىمۇ ئوقۇتقۇچى زۆرۈر، سەن شۇ يەرلەرگە بارغىن، دېسەم، ئۇ: «بىز ئۆز يۇرتىمىزدا بەلكى گۈزەل ۋە كۆڭۈللۈكرەك تۇرمۇش كەچۈرگەنمۇ بولار ئىدۇق، لېكىن غايىنىڭ قۇربانى بولۇپ كۆرگۈم كېلىدۇ، ئاداش. قىيىن جايلارغا بېرىپ ياشلىق كۈچىمىزنى سىناپ كۆرەيلى. يول تېپىپ ماڭالايمىزمۇ، مۇشكۈلچىلىكلەرنى يېڭىپ شان - شەرەپنىڭ چوققىسىغا قاراپ ئۆرلىيەلەيمىزمۇ، سىناپ كۆرمەمدۇق!» دېدى. ئۇ ئۇيغۇر سىنىپتا ئوقۇغان، سىنىپ ئىتتىپاق ياچېيكىسىنىڭ شۇجىسى بولغان. ئۇنىڭ مالچىلارغا

خاس پىششىق گەۋدىسى ھەرقانداق قىيىنچىلىققا بەرداشلىق بېرە-
لەيتتى . ئۇ قىيىن ئەھۋالدىمۇ كىچىك ۋە كۆكۈش كۆزلىرىنى
پورۇشتۇرۇپ كۈلۈپلا تۇراتتى . مەن ئۇنى سەپداشلىرىم ئىچىدىكى
ئۈمىدۋار ، قەيسەر يىگىتلەردىن بىرى ھېسابلايتتىم . خىيالىم شۇ
يەرگە كەلگەندە ، يېنىمدا ئۇخلاۋاتقان ھاشىر ئويغاندى . مەن ئۇنىڭ-
غا پىچىرلىدىم :

— چۇشۇڭنى ئېيتە ، چۇشۇڭدە رازىيە نېمىلەرنى دېدى ؟

ئۇ مىيىقىدا كۈلۈپ قويدى ۋە ئالدىرىماي موخوركا بۈرىدى .
ئۇ مېنىڭدىن بەش ياش چوڭ ، بۇ يىل يىگىرمە بەش ياشقا كىرگە-
نىگە قارىماي ، ئىككىمىز يېقىن دوست ، دوست بولغاندىمۇ ئۈچ
يىللىق مەكتەپ ھاياتى بىزنى ھېسسىيات ، ئارزۇ ۋە ھاياتقا باھا
بېرىشتە بىر ئادەمدەك قىلىپ چىققان . بىز بىر - بىرىمىزنىڭ
چىرايىغا قاراپلا قانداق ھېسسىياتلاردا بولۇۋاتقىنىمىزنى چۈشىنى-
دىغانلاردىن . مەن ھاشىرنى ياخشى كۆرىمەن . ئۇنىڭ ئېغىر -
بېسىق مىجەزىمۇ ، پىكرى چوڭقۇرلۇقىمۇ ، ھەتتا ئۇنىڭ كەڭ پېشا-
نىسى ، ئويچان ، يوغان كۆزلىرى ۋە چاقچاق ، ناخشىلىرىمۇ ماڭا
ياقىدۇ . مەن ئۇنى ئوقۇغان رومانلىرىمدىكى ياش قەھرىمانلارغا
ئوخشىتىمەن . ئۇنىڭغا ھەرقانچە زوقۇم كەلسىمۇ ، لېكىن ئۇنى
پەقەت يۈزمۇيۈز ماختىمايمەن . ئۇنىڭ بىلەن سىلىق ۋە قىزغىن
مۇئامىلە قىلىمەن . ئۇنىڭدىن ئىنچىكە سىرلىرىنىمۇ ئېيتىپ بې-
رىشنى تەلەپ قىلىمەن . ئەنە شۇنىڭ ئۈچۈنمۇ ، ئۇنىڭ بىلىدىغى-
نى ، مېنىڭ بىلىدىغىنىم بولۇپ كەتكەن ، دېمەك بىزنىڭ ئارىمىزدا
بىر - بىرىمىزگە ئېيتقۇدەك يېڭىلىق يوق .

شۇنداق بولسىمۇ مەن ئۇنى سۆزلەشكە قىستىدىم :

— چۇشۇڭدە سەن چوقۇم رازىيە بىلەن تالاش - تارتىش
قىلدىڭ ، مېنىڭدىن قورقۇپ چۇشۇڭنى ئېيتالمايۋاتىسەن !

ئۇ كۈلۈمسىرىدى ۋە موخوركىسىنى شوراپ بولۇپ ، كەڭ

قوشۇما قاشلىرىنى پۈرۈشتۈردى :

— داداڭ سېنىڭ ئېتىڭنى ئويلاشماي قويۇپ قويغان . ساڭا ئەلا ئەمەس ، بەلا دەپ نام قويغان بولسا بوپتىكەن . ئەمدى ئادەمنىڭ چۈشىگىمۇ چېتىلىۋالامسەن ؟ بۇ چۈشۈمنى ساڭا ئېيتمايمەن !

بۇ ، ئەلۋەتتە ئۇنىڭ چاقچىقى ۋە باشلىماقچى بولغان سۆھبىتىمىزنىڭ باشلانمىسى ئىكەنلىكى ماڭا چۈشىنىشلىك .

— ئېيتە ، يەنە ئۇن مىنۇتلا ئېيتمايدىغان تۇرۇۋالساڭ ئېچىڭگە...

مەن ئۇنىڭغا يۆلەندىم ۋە ئۇنىڭ سالماق ، كۈچلۈك ئاۋازىنى بېرىلىپ ئاڭلىدىم .

— مەن ئۇخلىمىدىم ، لېكىن ئويلىدىم . خىيالىمدا خوتەننىڭ بىر يىراق يېزىسىدا ئوقۇتقۇچىلىق قىلدىم . سەن بىرىپلا ئىلمىي مۇدىر ھەم ئىككىنچى سىنىپنىڭ سىنىپ تەربىيىچىسى بولدۇڭ . مەن بىرىنچى سىنىپلارنى كۆتۈرۈۋالدىم . ئالدىمدا ئۇششاق باللار مۆلدۈرلىشىپ ئولتۇرۇشىدۇ . مەن ئىشنى ئۇلار بىلەن تونۇشۇشتىن باشلىدىم . دېمەك ، بىزنىڭ ئوقۇتقۇچىلىق تۇرمۇشىمىز باشلاندى . تۇرمۇش دېگەننىڭ قانۇنىيىتى بولىدىغۇ : ئەتىگەن تۇرۇپ تەنتەربىيە ئوينايمىز . مەسىلەن ئېيتايلى ، ئۇ يەردە ۋالىبول يوق . بىز ھېچ ئىش تاپالمىساق يۈگۈرۈپ بولغاندىن كېيىن توپىلىق يەرنى ياكى چىمەنلىكنى تېپىۋېلىپ چېلىششىمىز مۇمكىنغۇ ! سەن كىچىك بولغىنىڭ بىلەن چېلىشچى ئەمەسمۇ . شۇنداق قىلىپ ، ئوبدان چارچىغاندىن كېيىن يۇيۇنىمىز ، ئاندىن كېيىن چاي قاينىتىمىز...

— ئۇتۇن تېرىشنىمۇ قىستۇرۇپ قوي !

— ھە ، بوپتۇ ، ئۇنىمۇ قىلايلى ، ئاندىن كېيىن ئەتكەنچاي ئورنىغا قارىچاي ، سۈت قۇيغان يوغان ئاق نانلار ئورنىغا زاغرا بىلەن ناشتا قىلىمىز . دەرس تەييارلاش دېگەن گەپ يوق بولىدۇ .

ئالگېبرا ، گېئومېتىرىيە ، فىزىكا ، خىمىيە ، تارىخ ، جۇغراپىيە ، فىزىئولوگىيە ، ئاناتومىيە ، پېداگوگىكا ، پسىخولوگىيە دېگەن پەنلەر تاختىۋېشىغا ئېلىپ قويۇلىدۇ . ئىچىڭ تىت - تىت بولىدۇ . ئامال قانچە ؟ ئېلىپبە ، گراماتىكا ، ئەڭ يۇقىرىسى تۆت ئەمەلدىن نېرى بارالمايسەن . خوش ، سېنىڭ ھېلىقى يالاڭ ئاياغ باللىرىڭ ئۆيلىرىگە كېتىدۇ . ئىككىمىز گاڭگىراپ قالىمىز - دە ، ئۆگەنىشكە ياكى باشقا بىرەر ئىشقا تۇتۇش قىلىمىز . لېكىن ، قىزغىنلىقىمىز ئۇزاققا بارمايدۇ . يىللار ئۆتۈپ ، سېنىڭ بىلەن بىزنىڭ ئىشتىن رايىمىز قايتىپمۇ قالار ، شۇنداق قىلىپ ، بىز يۇرتىمىزغا قايتىشنى تەلەپ قىلىدىغان ھالغا چۈشىمىز !

— سەن خىيال قىلغانچىلىك بولسا ، تۇرمۇشنى كۆڭۈللۈك ئۆتكۈزگىلى بولىدۇ ، لېكىن سەن بۇنىڭدىنمۇ قىيىنراق مەنزىرىنى كۆز ئالدىڭغا كەلتۈرۈپ باق . مەسىلەن ، بىرلا ئوقۇتقۇچىسى بار كىچىك يېزا دەيلى . سىنىپىڭمۇ ، ئىشخاناڭمۇ بىرلا ئېغىز ئۆي . بالىلارنى ئۆيمۇئۆي كىرىپ چاقىرىپ كېلىسەن تېخى !

— بۇمۇ مۇمكىن ، — دېدى ھاشىر كۈلۈمسىرەپ ، — ئاشۇ تۇرمۇشتىنمۇ چەكسىز خۇشاللىق تېپىشنى بىل دېمەكچىمۇ سەن . يەنە شۇ غايە !

— ئەلۋەتتە ، — دېدىم مەن ، — بىزنى يېتىلەپ كېتىپ بارغان ئەنە شۇ غايە . بىلمەيدىغان كىشىدەك سۆزلەيسىنا ! ياخشى بولدى ، بىكار ماڭغۇچە پەرەز قىلغاچ ماڭايلى ! ئىككىمىز ئىككى كىچىك يېزىدا دەيلى ، ئارىلىقى خېلى يىراق بولسۇن . لېكىن ، پۈتۈن ئىشلىرىمىز مۇسابىقە شەرتلىرى بويىچە ئېلىپ بېرىلسۇن . ھەر ئىككىلىمىز ئۆزىمىزگە قاتتىق تەلەپ قويايلى ، ھەر كۈنلۈك ئىشىمىزدىن : «سەن خەلققە پايدىلىق نېمىلەرنى قىلدىڭ ؟ » ، «ھاياتىڭ قانداق ئۆتۈۋاتىدۇ ؟ » دېگەن سوئاللار بويىچە ھېساب ئالايلى ۋە ھەر كۈنلۈك ئىشىمىزنى خاتىرىلەپ بارايلى .

— ھەر ئايدا بىر قېتىم خاتىرە ئالماشتۇرىمىز ۋە سېلىشتۇ-رۇپ باھالايمىز ، شۇنداقمۇ ؟ — دېدى ھاشىر قىزىقىپ .

— شۇنداق ! مانا مۇشۇ يول بىلەن ئىشلەيمىز ، ئۆز كۆچە-مىزنى بالىلارغا سەرپ قىلىشنى ھاياتىمىزنىڭ ئاساسىي مەزمۇنى قىلىمىز . شۇ چاغدا ، بىزگە كۆڭۈلسىزلىككە ئورۇن قالمايدۇ ، بالىلار بولسىلا كۈنلەر كۆڭۈللۈك ئۆتۈۋېرىدۇ . ئۇلارنىڭ ئۆسۈپ يېتىلىش جەريانىنى كۆزىتىپ بارىمىز . كۆزىتىش جەريانىمىز ھەرقانداق كىنودىنمۇ ، ھەرقانداق روماندىنمۇ قىزىقارلىق بولىدۇ !

— ئۇنداقتا ھەربىر بالىغا ئايرىم - ئايرىم خاتىرە تۇتىمىزمۇ ؟— دېدى ھاشىر مېنىڭ تەكلىپىمگە ئەجەبلىنىپ .

— ئىككى مەكتەپنى سېلىشتۇرغاندا ، ئىككىمىزلا سېلىشتۇ-رىمىز . مۇھىم شەرت ، ئارزۇنى ئەمەلىيەت قىلىپ يېزىشقا بولماي-دۇ ، بىزنىڭ خاتىرىمىز بىر تۈركۈم ياشلارنىڭ ئۆسۈپ يېتىلىش جەريانىنىڭ مۇكەممەل گۇۋاھنامىسى ۋە يالدامىسى بولۇپ قالسۇن .

بىز كەلگۈسىدە بولىدىغان مۇسابىقىمىزنىڭ شەرتلىرىنى تەپ-سىلىي كېلىشىۋالدۇق .

ماشىنا ۋۇتەيگە كېلىپ توختىدى . شوپۇر بۈگۈن مۇشۇ يەردە قونىدىغانلىقىمىزنى ئېيتتى .

2

ئاۋغۇست ئېيىنىڭ ئاخىرقى كۈنلىرى . كەچكى قۇياش شې-غىللىق چۆلنى ئوتتەك قىزىتقان ، قاقاس تاغ تەرەپتىن ھۇلۇلدەپ يالقۇن كېلەتتى . سۇسىز ، شامالسىز بۇ چۆلنىڭ ئىسسىق ھاۋاسى بىنزىن پۇرىقى بىلەن ئارىلىشىپ دىماغقا ئۇرۇلاتتى . يولوچىلار ياتاقلىرىدىن چىقىشىپ ، سالقىن ۋە شامالىلىق جايلارنى ئىزدىشىپ

يۇرەتتى. بىز ئالتە دوست تاۋۇزلىرىمىزنى قولتۇقلىشىپ تاغ باغرىغا قاراپ ماڭدۇق ۋە ئاخىر تاشلىققا بېرىپ چۆرىدەپ ئولتۇرۇشتۇق، بۇ يەر خېلى سالقىن ئىدى. شۇنىڭ بىلەن بۇ يەر بىز ئۈچۈن يېڭى ۋە سىرلىق تۇيۇلدى.

— مەن ئەرەب سەھراسىغا بېرىپ قالغاندەك بولۇپ قالدىم، — دېدى ئوسمان زېرىككەنلىكىنى بايان قىلىپ، — تاشلىقتا تانسا قىلساق قانداق بولىدىكىن!

— بولمامدىغان، — دېدى نامەت دەرھال قۇرماشنى نوقۇپ، — ئال گارموشكاڭنى، قېنى ۋالىسقا ئويناتقىنا، هەي، بىزنى ئۆزىتىش كېچىسىدىكى تانسىدا گارمونۇڭنى قالتىس چېلىۋەتتىڭ-دە. مەن سېنىڭ گارموشكاڭ بىلەن گارمونۇڭنى دەپلا كېتىپ بارىمەن جۇمۇ، قۇرماش، سەن نەگە بۆلۈنسەڭ، مەن شۇ يەرگە! بىلىپ قوي، مەن سېنىڭ سايەڭ!

— ئوسمان بىلەن نامەتكە تانسا بولسىلا بولدى، — دېدى تاشپولات، — جەنۇبىي شىنجاڭنىڭ يېزىلىرىدا بارمىدۇ دېگىنە.

— بولمىسا مەيلى، — دېدى نامەت يەنە، — قىزلار بىلەن قۇرماش بولسىلا، تانسا دېگەننىڭ پىرى بىز!

— مۇنداق دە، ساڭا قىزلار بىلەن تانسا بولسىلا بولىدىكەن-دە، — دېدى قۇرماش نامەتكە قاراپ، — ئۇنداق بولسا، مەن بۇنداق سايەمدىن قاچىمەن!

بىز ھەممىمىز كۈلۈشتۇق.

بىز تاۋۇز يېگەچ، ئانا مەكتىپىمىزنى ئەسلەشتۇق، ساۋاقداشلىرىمىزنى بىرمۇبىر تىلغا ئېلىشتۇق. مەكتەپنىڭ ئۆزىتىش زىياپىتىنى، ئاخىرقى تانسىنى، ئالبوم يېزىشلارنى، ياشلارنىڭ خۇسۇسىيەتلىرى، مۇھەببەتلىرى... قىسقىسى، ھېچ نەرسىنى قويماي سۆزلەشتۇق. بۇ، ئەلۋەتتە، تېخى ئايرىلغىنىمىزغا بىر كۈنلا بولغان، لېكىن ئېگىز تاغلارنىڭ نېرىسىدا قالغان ئانا يۇرتىمىزنى

此为试读，需要完整PDF请访问：www.ertongbook.com